

Security i luftfarten. Risikostyring møter politiske idealer

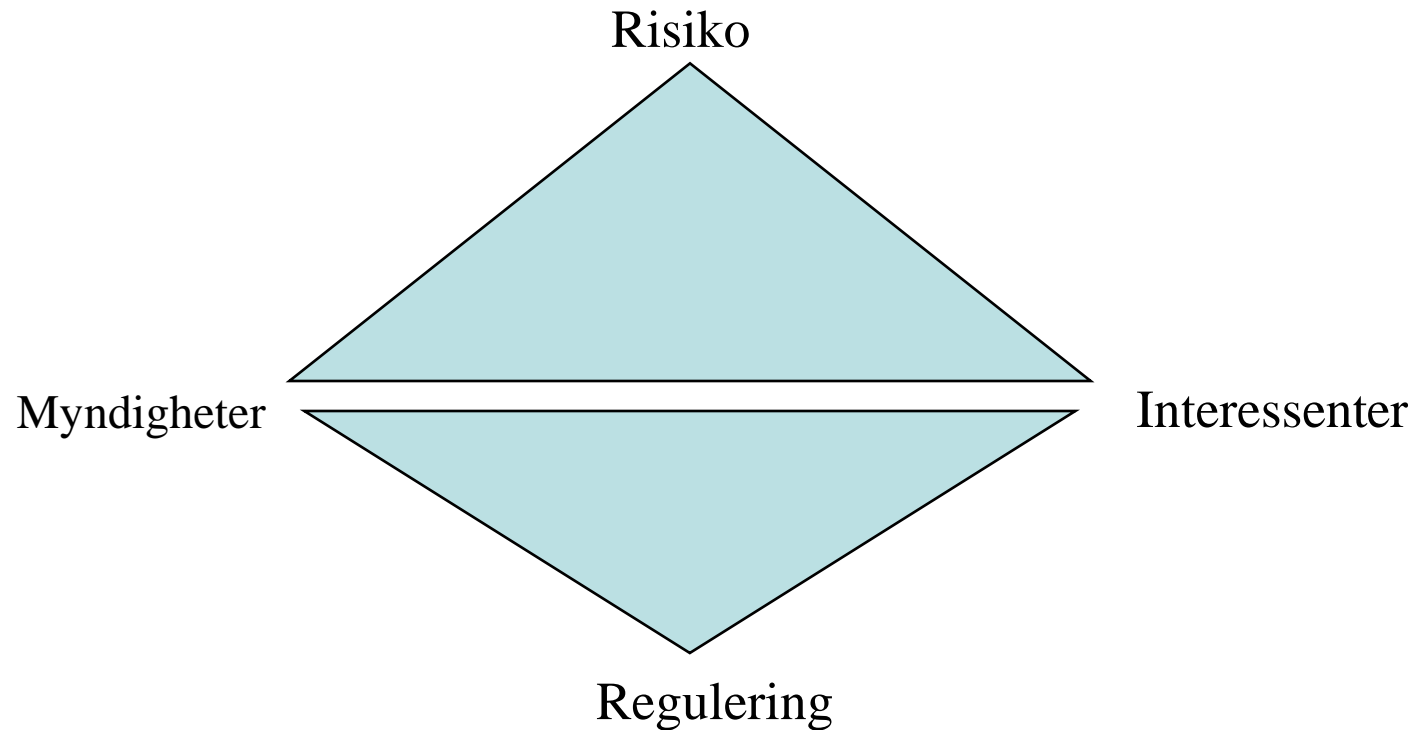
Ole Andreas Engen

SORISK-SOcial Determination of RISK

Risiko, interessenter & Politikk

Myndigheter, Interessenter

Myndigheter

- Politikere (Internasjonale, EU og Norske)
- Departement
- Luftfartstilsynet . . .etc.

Interessenter

- Avinor
- Organisasjoner
- Securitas
- Passasjerer . . .etc

Risiko, "Safety" og "Security"

- Risiko

Et perspektiv: En objektiv "risiko" – der ute. Denne kan måles og dermed ideelt sett styres/beskyttes mot. Et annet syn er hvilke verdier som styrer vår risikooppfatning.

- "Security" = Sikkerhet mot uønskede hendelser som er resultat av overlegg og planlegging
- "Safety" = Sikkerhet mot uønskede hendelser som følge av en eller flere tilfeldigheter

Regulering = tiltak for å redusere risiko for uønskede hendelser som er resultat av planlegging og overlegg?

"Security & Safety" i luftfarten

I luftfarten er denne distinksjonen uklar. Folk flest...

"Safety" – trygg flytur

"Security" – sikre mot farlige hendelser = terrorist angrep, "Øksemenn" m.fl.

I følge pilotene (NF); security er en del av safety.

"Når er det security overtar for safety". "Security utvikler seg som et eget regime innenfor luftfarten". Her ligger kime til konflikt.

Risiko – Regulering

- Før 9/11 regulering av security ivaretatt av Chicago konvensjonen. Standarder og anbefalinger (ICAO, UN)
- Deretter en rekke spesifiserte EU-reguleringer i tillegg. Komplisert regelverk
- Lokal tilpasning/tolkning abdiserer til fordel for internasjonal streng regulering

Reguleringen og den "nordiske modellen"

- Regelverk "ute på høring"
- Partene (interessentene) får muligheten til å uttale seg og påvirke...
- Regelverket tilpasses og justeres
- Får en aksept av interessentene
- Legitimitet, tillit og ansvar

"Ideelle Prinsipper for Risk Governance"

Reguleringen - EU

- Detaljert og spesifikt
- Rask implementering
- Hemmelig - mye unntatt offentligheten
- "demokratisk og konsekvent" – gjelder alle
- Utstrakte fullmakter mht. til hva man kan sjekke. Behøver ikke "sjellig grunn til mistanke".

Interessenter og Reguleringene

Luftfartsaktørene:

- Firkantet og detaljert, men samtidig utydelig
- Rom for tolkning, men ikke påvirkning
- Vi har overdrevet regelverket: "Norge er best i klassen"
- Pilotene: "Hvorfor skal vi sjekkes! Vi flyr jo selve bomben!"

Interessentene og Reguleringene

Passasjerene:

- Sko, belte, vann og parfyme
- "Gjennomlysing"
- "Gamle, Unge, Kvinner og Menn"
- Hva er rimelig?
- Hva oppfattes som farlig?

Politiske idealer: Frihet, Likhhet....Sikkerhet!

- Friheten til å velge sammensetningen av sin håndbaggasje
- Frihet mht. personlige intimgrenser
- Likhhet. Vi er alle potensielle terrorister!
- Likhhet. Skiller ikke mellom passasjerer og ansatte

Politiske idealer vs. sikkerhet

- "God risikostyring" medfører involvering
- De som utfører må ha tillit med hensyn til hensikten med reglene. Security ledere har uttrykt vanskeligheter med å forstå meningen bak...
- Publikum bør oppfatte reguleringene som legitime
- Publikum bør ha tillit til de som håndhever regelverket

Et rigid, komplisert og "hemmelig" regelverk som mangler legitimitet og tillit på alle nivåer...hva med sikkerheten?

Er det så ille...?

Luftfartssystemet illustrerer eksemplarisk
dilemmaene ved "Risk Governance"

Frihet vs. sikkerhet?

Hva er effektiv sikkerhetsstyring?

Demokratiske idealer vs. "nødvendige preventive
tiltak"

Standardiserte globale løsninger vs. Lokale
tilpasninger

Etc..Etc...Etc...

Er det så ille ?

- Innenfor det nye sikkerhetsparadigme er det muligheter. Det er prosesser på gang nasjonalt og internasjonalt
- EU har bedt Norge å vurdere hvorvidt de burde ha tilpasset regelverk eller ikke. Denne prosessen er på gang i tilsyn og departement

Konklusjon!

- Hvordan forholder risikostyringen seg til våre verdier, holdninger og virkelighetsoppfatning?
- Hvordan ønsker vi at systemet skal fungere?
- De som utøver sikkerheten er opptatt av funksjonalitet og at det er mening og hensikt med reglene
- Publikum forlanger at regelverket og dermed utøvelsen, må være legitim
- Begge deler vil påvirke sikkerheten

For mer

www.prio.no/Sorisk

Sikkerhet????

